

szukiwań apostołskich rodzących się mocą Ducha Świętego w umysłach i sercach chrześcijan.

Dzięki tematycznemu zakorzenieniu książki w hermeneutyce Magisterium Kościoła staje się ona również odpowiednim narzędziem popularyzatorskim niekiedy trudnej, niemniej niezwykle ważnej problematyki bosko-ludzkiego Kościoła, całym swoim jestestwem otwartego przecież na szerzenie zawsze nowego (!) zbawczego orędzia Chrystusa Jedynego Zbawiciela.

Książka jest napisana dobrym, stylistycznie poprawnym i komunikatywnym językiem. Poszczególne jej rozdziały trzymają się tematyki, która zgodnie z kanonami metodologicznymi została właściwie rozprowadzona. Tok zawiązanych akapitów tworzy prawidłowo zhierarchizowany i logiczny układ tekstu. Taki stan publikacji znacznie ułatwia czytanie i zrozumienie niekiedy dość zawiłych problemów zarówno natury ogólnej, jak i szczegółowej. Książkę otwiera rzeczowe wprowadzenie autora i wieńczy retrospektywne zakończenie.

Praca ks. prof. Stanisława Dyka uwydatnia wysokie walory naukowe. Sposób przedstawienia trudnego zagadnienia nowej ewangelizacji w polskiej rzeczywistości kościelnej jest interesujący i inspirujący. Na pewno czytelnik będzie usatysfakcjonowany bogatą dawką wiedzy i klarowną formą przekazu. Recenzowana książka dobrze świadczy o naukowych kompetencjach autora. Uważam, że wydanie drukiem niniejszej pozycji z pewnością przyniesie chlubę Wydawnictwu publikującemu tak dobrą i fachową książkę, po którą z pewnością sięgną polscy teolodzy, duszpasterze i liczne grono aktywnych chrześcijan.

Ks. Bogusław Drożdż

*Kierownik Katedry Nowej Ewangelizacji
Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu*

Seria wydawnicza: Kazania w Kulturze Polskiej. Edycje Kolekcji Tematycznych. Red. ks. Kazimierz Panuś. T. 1-3 (t. 1: *Kazania maryjne*, ss. 656; t. 2: *Kazania funeralne*, ss. 597; t. 3: *Kazania pasyjne*, ss. 597). Kraków: Wydawnictwo UNUM 2014.

Redaktor zbioru – ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś – wskazuje na celowość wydania drukiem trzech tomów antologii „[...] zawierających polskie kazania maryjne, funeralne i pasyjne od XIV do XXI wieku. Te ogromne obszary najbardziej zaniedbanego badawczo działu naszego piśmiennictwa stanowią cenny materiał źródłowy do poznania dziejów języka, literatury, sztuki, kultury religijnej, duchowości i obyczajów” (t. 1, s. 5; t. 2, s. 5; t. 3, s. 5). Antologię kazań staropolskich z tych trzech obszarów badawczych uzupełniają najbardziej reprezentatywne kazania z ostatnich stuleci. Teksty staropolskie wymienionych wyżej grup kazań z XIV-XVIII wieku opracowali

wybitni językoznawcy i historycy literatury z trzech polskich uczelni: prof. dr hab. Roman Mazurkiewicz (UP), prof. dr hab. Marek Skwara (US), prof. dr hab. Janusz Gruchała (UJ). Natomiast kazania z okresu XIX-XXI wieku opracował ks. prof. Kazimierz Panuś (t. 1, s. 5; t. 2, s. 6; t. 3, s. 6). To nowatorskie przedsięwzięcie jest kontynuacją czterech obszernych pozycji książkowych z serii: Wielcy mówcy Kościoła (trzy tomy pod red. Kazimierza Panusia, jeden tom pod red. Edwarda Stańka), które ukazały się jego staraniem w krakowskim Wydawnictwie UNUM w latach 2004-2008. Trzeba więc we wstępie podkreślić, że celowe i aktualne jest wydanie drukiem prezentowanej antologii kazań, która ma wielkie znaczenie dla teorii i praktyki głoszenia słowa Bożego. Wszystkie trzy tomy zawierają słowo redaktora, wprowadzenie profesorów, którzy opracowali grupy kazań, wykaz skrótów oraz dwie części, w których podano najpierw „Zasady wydania i transkrypcji”, następnie poszczególne kazania z komentarzem oraz indeks osób i postaci. Po tekście każdego kazania zamieszczono takie punkty, jak podstawa wydania, nota biograficzna i objaśnienia.

Kazania maryjne. Wyd. i oprac. Roman Mazurkiewicz i Kazimierz Panuś. Antologia zawiera 33 obszerne kazania maryjne, w tym 27 od wieku XIV do XVIII i 6 od wieku XIX do XX, których autorami są wybitni i znani kaznodzieje polscy. Roman Mazurkiewicz zauważa, że dotychczas ukazały się nieliczne edycje dawnych kazań maryjnych (s. 8-9). We wprowadzeniu czytamy: „«De Maria numquam satis». Ta średniowieczna dewiza przypisywana św. Bernardowi z Clairvaux, a spopularyzowana przez Ludwika Marię Grignon de Monfort, mogłaby stanowić motto niniejszej antologii” (s. 7). Kierując się tym zawołaniem, autorzy pierwszego tomu na wybranych kazaniach przybliżyli nauczanie o Matce Bożej w różnych okresach dziejów narodu polskiego (s. 653-656). „Trzydzieści trzy zebrane tu kazania mają reprezentować setki kazań maryjnych spisanych piórem i wydanych drukiem w ciągu siedmiu stuleci, często też wygłoszonych z ambon przez ich autorów” (s. 9). „Zdecydowana większość autorów, którzy znaleźli miejsce w niniejszym wyborze, to najwybitniejsi reprezentanci polskiego kaznodziejstwa maryjnego, niektórych tylko można zaliczyć do twórców «minorum gentium». Są to głównie, co oczywiste, kaznodzieje katolicy, wśród których znaleźli się duchowni wszystkich niemal godności kościelnych i akademickich, z wyraźną dominacją predykantów zakonnych” (s. 10). Pod względem tematycznym kazania można podzielić na dwie grupy. Pierwsza związana jest z takimi misteriami z życia Matki Bożej, jak Niepokalane Poczęcie (Jan z Szamotuł (Paterek), Antoni Węgrzynowicz), Narodzenie (Peregryn z Opoła, Jakub Wujek, Sebastian Stryjewicz), Imienia Maryi (Jan Zrzelski), Zwiastowanie (Mikołaj z Błonia, Grzegorz Orszak, Krzysztof Kraiński, Ignacy Hołowiński), Nawiedzenie (Fabian Birkowski), Oczyszczenie, czyli Matki Bożej Gromnicznej (Franciszek Rychłowski, Franciszek Kowalicki, Piotr Semeneńko, Józef Sebastian Pelczar), Boleści Maryi (Kasjan Korczyński), Wniebowzięcie (Mateusz z Krakowa, Piotr Skarga). Druga grupa kazań o Matce Bożej wiąże się m.in. z Jej tytułami (Śnieżna, Anielska, Orędowniczka, Opiekunka, Matka polskiej kultury) oraz formami i przedmiotami kultu (Szkaplerz, Różaniec, obraz Jasnogórski, Domek Loretański). Jest to więc pierwsza w Polsce, i to bardzo obszerna, antologia kazań maryjnych, której autorzy pragną pomóc czyteln-

kom przynajmniej zorientować się w najważniejszych dokonaniach tego typu kaznodziejstwa (s. 9). Ułatwia to chronologiczny układ kazań i ich ścisły związek z poszczególnymi okresami w dziejach Kościoła od średniowiecza po wiek XX.

Źródłem kazań jest przede wszystkim Pismo Święte, a w nim Ewangelie, głównie teksty maryjne. Kaznodzieje wykorzystywali także czerpane ze Starego Testamentu prefiguracje Matki Bożej „(Sara, Rebeka, Rachela, Debora, Judyta, Estera, Jael, wdowa z Sarepty, niewiasta z Tekoa, prorokini Miriam) oraz wyobrażenia, zjawiska i przedmioty (różdżka Jessego, arka Noego, tron Salomona, góra Syjon, drabina Jakubowa, jutrzienka, ogród zamknięty, brama zamknięta)” (s. 13). Nierzadko jednak w nauce o Matce Bożej kaznodzieje posługiwali się także apokryfami. Obok Pisma Świętego istotnym źródłem tego typu kaznodziejstwa była nauka Ojców Kościoła, np. Augustyna, Hieronima, Ambrożego, Jana Chryzostoma, Grzegorza z Nazjanzu (s. 14). Kaznodziejstwo maryjne było związane z teologicznymi i duszpasterskimi nurtami w poszczególnych epokach i okresach dziejów Kościoła. „Chronologiczny układ antologii pozwala choćby w ogólnym zarysie prześledzić rozwój kaznodziejstwa maryjnego w Polsce oraz jego związków z tradycją teologiczną, egzegetyczną i hagiograficzną Kościoła powszechnego” (s. 16). Dlatego homileta znajdzie w tej antologii obfite ilustracje dla uwydatnienia nurtów teologicznych i sposobów kaznodziejskiej popularyzacji mariologii na przestrzeni dziejów. Na przykład dostrzeże „przeskok” widoczny pomiędzy średniowiecznym kazaniem-traktatem a kazaniem z okresu renesansu, uwolnionym od spekulatywnych komentarzy i nadmiernego alegoryzowania. W renesansowych kazaniach na czoło wysuwa się biblijny obraz Maryi Matki Boga i dziewicy, pełnej pokory i bojaźni Bożej, którą chrześcijanie powinni naśladować (s. 17). Kaznodzieja może zatem posłużyć się tą antologią w opracowywaniu własnego kazania maryjnego, np. cytować z niej jasne, dobitne i zwarte teksty. Słusznie więc wydawcy zbioru żywią nadzieję, że „udostępnienie tekstów dawnych kazań maryjnych we współczesnej transkrypcji, opatrzonych przy tym niezbędnym komentarzem, stanie się zachętą do podejmowania dalszych studiów nad dawnym polskim kaznodziejstwem” (s. 20).

Kazania funeralne. Wyd. i oprac. Kazimierz Panuś i Marek Skwara. Zbiór zawiera 15 kazań, w tym część pierwsza dziewięć (XV-XVIII w.), a część druga – sześć (XIX-XX w.). W części I, s. 27-429, zamieszczono sześć obszernych kazań takich autorów, jak Stanisław ze Skarbimierza (*O życiu i śmierci królowej Jadwigi*); Franciszek z Brzegu (*W rocznicę śmierci Jadwigi*); Marcin Białobrzeski (*Na pogrzebie Zygmunta Augusta*); Szczęsny Skarżyński (*na obsequiach królowej Katarzyny Jagiellowny*); Hieronim Powodowski (*na pogrzebie Stefana, wielkiego króla polskiego*); Piotr Skarga (*na pogrzebie królowej polskiej Anny, ostatniego potomka domu Jagiellowego*); Jakub Ostrowski (*Żalose słońca i miesiąca zaćmienie [...]*); Jan Bielski (*Stanisława I pogrzebowa pochwała*); Jan Paweł Woronicz (*na konkluzji pogrzebu Michała Jerzego Poniatowskiego*). Są to kazania związane głównie z pogrzebami królów lub osób z rodzin królewskich czy innych władców. Te mowy żałobne mają wielkie znaczenie historyczne, gdyż przybliżają życie i działalność wybitnych ludzi w powiązaniu z religijnym i społeczno-politycznym tłem konkretnego okresu w dzie-

jach od II połowy XIV do końca XVIII wieku. Trafnie wybrane kazania i mowy żałobne dobrze uwydatniają charakter tego typu kaznodziejstwa, m.in. zawarte w nich treści panegiryczne lub pochwalne, na które zwracają baczną uwagę komentatorzy (s. 10-12).

W części II zamieszczono sześć kazań z ostatnich 200 lat (s. 435-570). Oto autorzy kazań: Józef Wincenty Łańcucki (*Kazanie podczas religijnych obrzędów przy złożeniu w grobie królów polskich zwłok Józefa Księcia Poniatowskiego*); Władysław Chotkowski (*Mowa przy sprowadzeniu zwłok śp. Adama Mickiewicza w katedrze na Wawelu*); Antoni Władysław Szlagowski (*Mowa żałobna przy złożeniu zwłok śp. Henryka Sienkiewicza*); Stefan Wyszyński (*Królowi – Królow... Powtórne pogrzebanie króla Kazimierza Jagiellończyka i królowej Elżbiety*); Józef Tischner (*Homilia na pogrzebie Krzysztofa Kiesłowskiego*); Stanisław Gądecki (*„Na służbie Polsce i Kościołowi”. Homilia podczas Mszy Świętej żałobnej po śmierci Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego*).

Wszystkie kazania żałobne można podzielić na dwie grupy z racji osób, których dotyczą. Jedenaście kazań wiąże się z królami i władcami Polski. Natomiast cztery kazania dotyczą wybitnych ludzi, którzy w szczególny sposób wpisali się w dzieje narodu polskiego w wieku XIX i XX, m.in. w czasie niewoli narodowej. Redaktorzy zbioru piszą: „W odniesieniu do XIX, XX i XXI wieku możemy powiedzieć metaforycznie, że zebrane tu kazania poświęcone zostały «królom ducha i czynu»” (s. 7). Z obfitych objaśnień do kazań czytelnik dowiaduje się wiele cennych szczegółów i nabywa pełnego spojrzenia na te teksty, lepiej rozumie ich cel i treść. Niezwykle fachowo i z wielkim znanstwem przeprowadzone komentarze są bardzo pomocne w zrozumieniu języka kazań staropolskich, który często pozostawał pod wpływem łaciny. Na przykład liczące pięć stron kazanie Stanisława ze Skarbimierza *o życiu i śmierci królowej Jadwigi* (s. 27-31) opatrzone 27 obszernymi objaśnieniami, a do treści poszerzających dołączono 46 przypisów, w sumie 12 stron komentarzy i objaśnień. Podobnie mowę abpa Antoniego Władysława Szlagowskiego *przy złożeniu zwłok śp. Henryka Sienkiewicza*, obejmującą cztery strony (s. 509-512), połączono ze źródłowymi objaśnieniami i poszerzeniami, które liczą 20 stron (s. 513-532). Również najnowsze kazanie abpa Stanisława Gądeckiego (*Na służbie Polsce*, s. 557-563) otrzymało siedem stron komentarzy i objaśnień (s. 564-570).

Zawarte w omawianym zbiorze kazania żałobne mają charakter patriotyczny, uczą historii narodu, pobudzają do głębokiego szacunku dla królów i wybitnych Polaków (np. Adama Mickiewicza, Henryka Sienkiewicza). Dzięki tej antologii poznajemy również wybitnych kaznodziejów królewskich, narodowych, mówców patriotycznych. Trafna jest uwaga redaktorów i autorów dzieła, którzy piszą: „Polskie kazania pogrzebowe, spisane i wygłaszane przez ponad 600 lat, tworzą wielotysięczny korpus tekstów. Dokonanie wyboru kilkudziesięciu wystąpień z tak olbrzymiego zbioru jest przedsięwzięciem ryzykownym. Dlatego też autorzy zdecydowali się przybliżyć Czytelnikowi te poświęcone najznacześniejszym osobom, zajmującym niekwestionowane miejsca w historii i współczesności naszego społeczeństwa” (s. 7). Omawiana antologia jest zatem pięknym i godnym uwagi pomnikiem polskiego kaznodziejstwa fune-

ralnego, pomaga czytelnikom poznawać sposoby mówienia na temat działalności, śmierci i zasług wybitnych osób, uczy wnikać w formy językowe i treści egzystencjalno-teologiczne przekazywane kiedyś i współcześnie uczestnikom narodowych uroczystości żałobnych.

Na nowatorski charakter zbioru *Kazań funeralnych* wskazuje także historia kaznodziejstwa, z której wynika, że w takim zakresie nie uczynili tego dotąd polscy homileci. Wprawdzie niektórzy z nich przytaczali fragmenty dawnych mów żałobnych, ale bez specjalnego komentarza krytycznego (I. Hołowiński, A. Lipnicki, J. Krukowski, Z. Pilch). Natomiast wybitny homileta, historyk kaznodziejstwa – ks. Kazimierz Panuś – od przeszło 20 lat przybliżył dawne kazania polskie, opatrując je komentarzami lub cytując, aby uwydatnić nurty w głoszeniu słowa Bożego w danej epoce. Ma on też bardzo dobrą orientację w polskich i obcojęzycznych zasobach kaznodziejstwa funeralnego. Dlatego z radością należy przyjąć nowe dzieło powstałe przy współpracy homilety z lingwistą i historykiem literatury polskiej, prof. dr. hab. Markiem Skwarą. Dzięki współdziałaniu tych naukowców książka odznacza się charakterem interdyscyplinarnym i tym bardziej nabiera dużej wartości. Możemy także śledzić przemiany w egzystencjalnym i teologicznym podejściu do problemu i faktu śmierci, jej znaczeniu w życiu indywidualnym i społecznym.

Kazania pasyjne. Wyd. i oprac. Janusz S. Gruchała i Kazimierz Panuś. Trzeci tom antologii zawiera 20 kazań pasyjnych, w tym 14 z XVI-XVIII wieku i sześć z XIX-XX wieku (w tym dwie konferencje pasyjne). Świadczy to o rozwoju kaznodziejstwa pasyjnego w ciągu 500 lat, a szczególnie w związku upowszechnieniem nabożeństwa *Gorzkich żali*, które powstało w XVIII wieku i trwa do dzisiaj. „Historia męki Jezusa Chrystusa jest jedną z najważniejszych opowieści w dziejach ludzkości. Wydarzenia, do których doszło w Jerozolimie przed prawie dwoma tysiącami lat, mają dwa wymiary: nadprzyrodzony i zupełnie ziemski, a ich konsekwencje dotyczą wszystkich pokoleń i narodów” (s. 7). Stąd też kerygmat męki Pańskiej ciągle przewija się w głoszeniu słowa Bożego od czasów biblijnych po dzień dzisiejszy, a świadczy o tym niniejsza antologia. Największą grupę zawartych w niej treści tworzy 12 kazań pasyjnych na Wielki Piątek, kiedy to Zbawiciel bezgranicznie posłuszny Ojcu cierpiał i umarł na krzyżu dla zbawienia wszystkich ludzi. Oto chronologiczny wykaz autorów kazań wielkopiątkowych: Grzegorz Orszak, Piotr Skarga, Gabriel Leopolda (Zawieszko), Fabian Birkowski, Jacek Liberiusz, Franciszek Rychłowski, Walerian Gutowski. W antologii są też kazania na temat: kuszenia Chrystusa (Józef Teodorowicz), siedmiu słów Jezusa z krzyża, na Wielki Piątek (Piotr Skarga), Abla i Chrystusa (Edward Staniek), Piotra i Judasza (Antoni Szlagowski), Matki Bolesnej (Augustyn Rakiewicz), potrzeby wywyższenia Syna Człowieczego (Jan Pietraszko).

Na problematykę związaną z kazaniem pasyjnymi wskazuje szczegółowe wprowadzenie, które zawiera następujące aspekty: tło ogólne, wielkopostne – pokutne – pasyjne, „Historyja”, warsztat krasomówczy, kompozycja i topika (s. 8-23). Kazania pasyjne świadczą o sposobach objaśniania Pisma Świętego, korzystania z odpowiednich komentarzy (s. 15-19), a także mówią o posługiwaniu się takimi metodami, jak naśladownictwo i plagiat (s. 15-16). W głoszeniu kazań pasyjnych często stosowano

narrację, gdyż jej przedmiotem była „Historyja” (stąd również *narratio continua*), która skupiała uwagę słuchaczy, a także ułatwiała dramatyzację epizodów męki Pańskiej (s. 13-15). Kaznodzieje koncentrowali się także na wybranych epizodach z opisów męki, np. mówili o siedmiu słowach Chrystusa z krzyża, o kielichu męki i cierpienia (Ogrójec). Znamienne jest łączenie męki z jej figurami i typami ze Starego Testamentu (Abel, Jonasz, wąż miedziany) czy nawiązywanie do Lamentacji Jeremiasza (s. 20-23). Można więc stwierdzić, że tak w dawnych, jak i we współczesnych kazaniach pasyjnych zawarta jest bogata treść chrystologiczna, którą warto byłoby poznawać.

Należy stwierdzić, że w pełni uzasadnione i celowe było opracowanie i wydanie drukiem zbioru kazań pasyjnych pochodzących z okresu 500 lat. Dzięki temu możemy śledzić przemiany w kaznodziejskiej interpretacji opisów męki Pańskiej, a także w sposobach łączenia ich orędzia z życiem człowieka.

*

Dzięki współpracy czterech naukowców, homilety – historyka kaznodziejstwa oraz trzech językoznawców i historyków literatury, powstało nowatorskie dzieło, które wzbogaca wiedzę o literaturze polskiej, homiletykę i kaznodziejstwo. Ta obszerna antologia, która zawiera 68 kazań, w tym 50 z XIV-XVIII w. i 18 z XIX-XXI w. Przedsięwzięcie to zasługuje na pochwałę, jest godne kontynuacji i naśladowania, uczy bowiem, w jaki sposób ze skarbcza polskiej literatury wydobywać „rzeczy nowe i stare” (Mt 13, 52). Prezentowane trzytomowe dzieło wpisuje się złotymi zgłoskami w historię polskiej literatury i teologii, w pełni zasługuje na rozpowszechnianie.

Staranne i obszerne komentarze do kazań są obfitym źródłem wiedzy z historii języka, kultury, Kościoła, narodu i państwa. Ma to szczególne znaczenie, gdyż dawne kazania nasuwają wiele trudności współczesnym ludziom, m.in. przez to, że zawierają archaizmy, zwroty łacińskie itp. Dzięki fachowym objaśnieniom czytelnik może lepiej wnikać w treść i formę tych kazań i mów, tym bardziej gdy nie zna języka staropolskiego. Przez żmudną pracę współpracujący ze sobą autorzy i redaktorzy przybliżyli cenne teksty, pomniki polskiej literatury religijnej, w tym również twórczości kaznodziejskiej.

Na wartość opisywanych kazań wskazuje ich znaczenie dla współczesnej nauki. Chodzi tu bowiem o aktualną przydatność tej antologii do nauczania historii kaznodziejstwa; teksty te ułatwią homiletom czerpanie z dawnych kazań i powoływanie się na nie w sposób krytyczny i obiektywny. Można też będzie badać przemiany i kierunki rozwoju w dziedzinie formy i treści kazań, mów i przemówień praktykowanych w ciągu wieków. Na podstawie tych zbiorów będzie można pisać prace dyplomowe i uczyć się historii kaznodziejstwa, gdyż wprowadzenia do trzech tomów zawierają wiele treści z historii i teorii kazań maryjnych, żałobnych i pasyjnych. Trzytomowa antologia kazań powinna znaleźć poczesne miejsce w każdej bibliotece teologicznej, a także w księgozbiorach z historii literatury polskiej oraz w pomocach z historii kaznodziejstwa i do ćwiczeń z homiletyki. Można np. zadawać studentom (klerykom) przeanalizowanie jednego kazania, każdemu innego, aby nauczyli się czytać i rozu-

mieć teksty dawne i potrafili czerpać z nich w posłudze słowa Bożego. Taka lektura uwrażliwi kleryków i kapłanów na ponadczasowe problemy kaznodziejskie i historyczne.

Twórcom zbiorowego dzieła z historii literatury polskiej i kaznodziejstwa należy gratulować i życzyć dalszych osiągnięć w tych dziedzinach wiedzy, nowych i twórczych publikacji. Oby ze skarbcza przeszłości polskiej literatury nadal wydobywali cenne treści, czyniąc to dla dobra polskiej nauki i duszpasterstwa. Dzięki temu historia będzie nauczycielką życia – *magistra vitae*, a kazania pobudzą czytelników do wiary opartej na słowie Bożym. Profesorom – Autorom i Redaktorom życzymy dobrego przyjęcia ich wiekopomnego dzieła przez czytelników.

Ks. Jan Twardy

Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu

Elżbieta KUCHARSKA-DREIß. *Der gepredigte Gott, linguistisch gesehen. Gottesbilder im vergleich.* Theolinguistica Band 6. Inzingen: Akademische Verlagsoffizin Bauer & Raspe Kg Edition Schneider & Weigel 2014 ss. 256. ISBN 978-3-8461-1008-9.

Zainteresowania naukowo-badawcze Elżbiety Kucharskiej-Dreiß, germanistki, doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa niemieckiego, koncentrują się na zagadnieniach językoznawczych, które już od czasów studiów w zakresie filologii germańskiej na Uniwersytecie Wrocławskim zmiierzają wyraźnie w stronę lingwistyki historycznej i porównawczej oraz języka religijnego (niemieckiego i polskiego). Świadczy już o tym tematyka napisanej przez nią w języku niemieckim pracy magisterskiej (1991) dotyczącej form grzecznościowych i adresatywnych w obszarze trzech wybranych wyznań: ewangelickiego, prawosławnego i mojżeszowego, stanowiącej studium porównawcze ujęte od strony socjolingwistycznej. Problematyce językoznawczej poświęcona jest również jej, sformułowana po niemiecku, rozprawa doktorska (1994), traktująca o użyciu zwrotów grzecznościowych w niemieckiej i polskiej epistemologii, mająca charakter diachronicznego studium porównawczego. Dalsze badania naukowe dr Kucharskiej-Dreiß dotyczą głównie niemieckiego języka religijnego: języka kazań, form adresatywnych w komunikacji religijnej czy wzajemnego przenikania się języka sfery *sacrum* i *profanum*. Jej życiową pasją badawczą zdaje się być stosunkowo młoda dyscyplina naukowa – teolingwistyka (niemiecka i polska), powstała na styku teologii i językoznawstwa, której rozwój, ugruntowanie i popularyzacja w Polsce jest w znacznej mierze jej zasługą. Od 2006 roku pasję tę realizuje w ramach założonego przez siebie (wspólnie z prof. A. Greule z Ratzbony i dr hab. M. Makuchowską z Opola) międzynarodowego zespołu badawczego Interna-